

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 30 Σεπτεμβρίου 2002

για τη θέσπιση ειδικού προγράμματος έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης: «Δόμηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας» (2002-2006)

(2002/835/ΕΚ)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 166,

την πρόταση της Επιτροπής (1),

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (2),

τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (3),

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Σύμφωνα με το άρθρο 166 παράγραφος 3 της συνθήκης, η απόφαση αριθ. 1513/2002/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, για το έκτο πρόγραμμα πλαίσιο δραστηριοτήτων έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, με σκοπό της συμβολή στη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και στην καινοτομία (2002-2006) (4) (καλούμενο εφεξής «πρόγραμμα πλαίσιο»), τίθεται σε εφαρμογή μέσω ειδικών προγραμμάτων σε καθένα από τα οποία διευκρινίζονται οι λεπτομέρειες της υλοποίησής του, καθορίζεται η διάρκειά του και προβλέπονται τα σχετικά μέσα που κρίνονται απαραίτητα.
- (2) Το πρόγραμμα πλαίσιο διαρθρώνεται γύρω από τρεις βασικούς άξονες δράσεων: «Εστίαση και ολοκλήρωση της κοινοτικής έρευνας», «Δόμηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας», και «Ενίσχυση των θεμελίων του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας»· ο δεύτερος άξονας δράσεων θα πρέπει να υλοποιηθεί μέσω του παρόντος ειδικού προγράμματος.
- (3) Στο παρόν πρόγραμμα θα πρέπει να εφαρμοστούν οι κανόνες συμμετοχής επιχειρήσεων, ερευνητικών κέντρων και πανεπιστημίων και οι κανόνες διάδοσης των αποτελεσμάτων της έρευνας, για την υλοποίηση του προγράμματος πλαισίου (καλούμενοι εφεξής «κανόνες συμμετοχής και διάδοσης»).
- (4) Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 170 της συνθήκης, το παρόν πρόγραμμα είναι ανοικτό στη συμμετοχή χωρών που έχουν συνάψει τις απαραίτητες προς τούτο συμφωνίες· είναι επίσης ανοικτό, σε επίπεδο σχεδίων και στη βάση του αμοιβαίου οφέλους, στη συμμετοχή οντοτήτων από τρίτες χώρες και διεθνών οργανισμών επιστημονικής συνεργασίας.
- (5) Κατά την υλοποίηση του παρόντος προγράμματος, θα πρέπει να δοθεί έμφαση στις ανάγκες των ΜΜΕ και στην ενίσχυση της συμμετοχής τους.
- (6) Κατά τη διεξαγωγή των ερευνητικών δραστηριοτήτων που θα αναληφθούν βάσει του παρόντος προγράμματος, θα πρέπει να τηρούνται οι θεμελιώδεις αρχές δεοντολογίας, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αντανακλώνται στο Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- (7) Σε συνέχεια της ανακοίνωσης της Επιτροπής με τίτλο «Γυναίκες και επιστήμη», του Ψηφίσματος του Συμβουλίου της 20ής Μαΐου 1999 (5) και του Ψηφίσματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με το θέμα αυτό, έχει τεθεί σε εφαρμογή ένα σχέδιο δράσης με σκοπό την ενίσχυση και βελτίωση της θέσης και του ρόλου των γυναικών στις επιστήμες και την έρευνα, και είναι απαραίτητο να ενισχυθεί περαιτέρω η σχετική δράση.
- (8) Η συμμετοχή στις δραστηριότητες του παρόντος προγράμματος θα ενθαρρύνεται με τη δημοσίευση των αναγκαίων πληροφοριών σχετικά με το περιεχόμενο των δραστηριοτήτων και τις αντίστοιχες προϋποθέσεις και διαδικασίες· οι πληροφορίες αυτές θα είναι πλήρεις και θα τίθενται εγκαίρως στη διάθεση των δυνητικών συμμετεχόντων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προέρχονται από τις συνδεδεμένες υποψήφιες χώρες και άλλες συνδεδεμένες χώρες. Θα αναληφθούν ειδικές δραστηριότητες προς υποστήριξη της συμμετοχής επιστημόνων και οργανισμών από αναπτυσσόμενες χώρες, από χώρες της Μεσογείου, περιλαμβανομένων των Δυτικών Βαλκανίων, καθώς και από τη Ρωσία και τα Νέα Ανεξάρτητα Κράτη (ΝΑΚ).
- (9) Η υλοποίηση του παρόντος προγράμματος θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από ευελιξία, αποτελεσματικότητα και διαφάνεια, και να λαμβάνει υπόψη τα σχετικά συμφέροντα, και ιδίως τα συμφέροντα της επιστημονικής και της βιομηχανικής κοινότητας, των χρηστών και των κέντρων χάραξης πολιτικής. Οι ερευνητικές δραστηριότητες που θα αναληφθούν βάσει του παρόντος προγράμματος θα πρέπει ενδεχομένως να αναπροσαρμόζονται ανάλογα με τις ανάγκες των κοινοτικών πολιτικών και τις επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις.
- (10) Θα πρέπει να διευκολυνθεί η συμμετοχή των εξόχως απόκεντρων περιφερειών στις κοινοτικές δράσεις Ε&ΤΑ με κατάλληλους μηχανισμούς προσαρμοσμένους στην ιδιόμορφη κατάστασή τους.

(1) ΕΕ C 181Ε της 30.7.2002, σ. 72.

(2) Γνώμη που διατυπώθηκε στις 12 Ιουνίου 2002 (δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα).

(3) ΕΕ C 221 της 17.9.2002, σ. 97.

(4) ΕΕ L 232 της 29.8.2002, σ. 1.

(5) ΕΕ C 201 της 16.7.1999, σ. 1.

- (11) Τα αναγκαία μέτρα για την εφαρμογή της παρούσας απόφασης θα πρέπει να θεσπισθούν σύμφωνα με την απόφαση 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999, για τον καθορισμό των όρων άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή⁽¹⁾.
- (12) Η Επιτροπή θα πρέπει να μεριμνήσει, εν ευθέτω χρόνο, για τη διενέργεια ανεξάρτητης αξιολόγησης των δράσεων, βάσει πλήρων στοιχείων υλοποίησης· η αξιολόγηση αυτή θα αφορά τις δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν στα πεδία που καλύπτει το παρόν πρόγραμμα, έχοντας υπόψη τη συμβολή της στη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας, και θα πρέπει να διεξαχθεί με ανοικτό πνεύμα και λαμβάνοντας υπόψη όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.
- (13) Έχει ζητηθεί η γνώμη της Επιτροπής Επιστημονικής και Τεχνικής Έρευνας (CREST) για το επιστημονικό και τεχνολογικό περιεχόμενο του προγράμματος,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

1. Σύμφωνα με την απόφαση αριθ. 1513/2002/ΕΚ (καλούμενη εφεξής το «πρόγραμμα πλαίσιο»), θεσπίζεται ειδικό πρόγραμμα για τη δόμηση του χώρου έρευνας (καλούμενο εφεξής «ειδικό πρόγραμμα») για την περίοδο από τις 30 Σεπτεμβρίου 2002 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2006.
2. Οι στόχοι και οι επιστημονικές και τεχνολογικές προτεραιότητες του ειδικού προγράμματος παρατίθενται στο παράρτημα Ι.

Άρθρο 2

Σύμφωνα με το παράρτημα ΙΙ του προγράμματος πλαισίου, το ποσό που κρίνεται απαραίτητο για την εκτέλεση του ειδικού προγράμματος ανέρχεται σε 2 605 εκατομμύρια EUR, στο οποίο περιλαμβάνεται μέγιστο ποσοστό 6,0 % για τις διοικητικές δαπάνες της Επιτροπής. Στο παράρτημα ΙΙ της παρούσας απόφασης παρατίθεται ενδεικτική κατανομή του ως άνω ποσού.

Άρθρο 3

Όλες οι ερευνητικές δραστηριότητες που αναλαμβάνονται βάσει του ειδικού προγράμματος πρέπει να διεξάγονται σύμφωνα με τις θεμελιώδεις αρχές δεοντολογίας.

Άρθρο 4

1. Οι λεπτομερείς κανόνες χρηματοδοτικής συμμετοχής της Κοινότητας στο ειδικό πρόγραμμα είναι εκείνοι που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 2 του προγράμματος πλαισίου.

2. Τα μέσα υλοποίησης του ειδικού προγράμματος ορίζονται στα παραρτήματα Ι και ΙΙΙ του προγράμματος πλαισίου και περιγράφονται στο παράρτημα ΙΙΙ και της παρούσας απόφασης.

3. Στο ειδικό πρόγραμμα εφαρμόζονται οι κανόνες συμμετοχής και διάδοσης.

Άρθρο 5

1. Η Επιτροπή εκπονεί πρόγραμμα εργασίας για την εκτέλεση του ειδικού προγράμματος, όπου προσδιορίζει λεπτομερέστερα τους στόχους και τις επιστημονικές και τεχνολογικές προτεραιότητες που καθορίζονται στο παράρτημα Ι, καθώς και το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης του ειδικού προγράμματος.
2. Το πρόγραμμα εργασίας συνεκτιμά τις συναφείς ερευνητικές δραστηριότητες των κρατών μελών, των συνδεδεμένων κρατών και των ευρωπαϊκών και διεθνών οργανισμών και ενημερώνεται κατά περίπτωση.

Άρθρο 6

1. Η Επιτροπή είναι υπεύθυνη για την εκτέλεση του ειδικού προγράμματος.
2. Η διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 7 παράγραφος 2 εφαρμόζεται για τη λήψη των ακόλουθων μέτρων:
 - την εκπόνηση και την ενημέρωση του προγράμματος εργασίας που προβλέπεται στο άρθρο 5 παράγραφος 1, συμπεριλαμβανομένων των μέσων που χρησιμοποιούνται κατά προτεραιότητα και οιασδήποτε μεταγενέστερης αναπροσαρμογής των όρων χρησιμοποίησής τους καθώς και του περιεχομένου των προσκλήσεων για υποβολές προτάσεων και των κριτηρίων που εφαρμόζονται για την αξιολόγηση και επιλογή·
 - την έγκριση της χρηματοδότησης δράσεων έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης όταν το εκτιμώμενο ποσό της κοινοτικής συμβολής δυνάμει του παρόντος προγράμματος είναι ίσο ή ανώτερο από 0,6 εκατομμύρια EUR·
 - την εκπόνηση των γενικών όρων της εξωτερικής αξιολόγησης που προβλέπεται στο άρθρο 6 παράγραφος 2 του προγράμματος πλαισίου·
 - οιαδήποτε αναπροσαρμογή της ενδεικτικής κατανομής του ποσού που καθορίζεται στο παράρτημα ΙΙ.

Άρθρο 7

1. Η Επιτροπή επικουρείται από επιτροπή.
2. Στις περιπτώσεις που γίνεται αναφορά στην παρούσα παράγραφο, εφαρμόζονται τα άρθρα 4 και 7 της απόφασης 1999/468/ΕΚ.

Το χρονικό διάστημα που προβλέπεται στο άρθρο 4 παράγραφος 3 της απόφασης 1999/468/ΕΚ ορίζεται σε δύο μήνες.

(1) ΕΕ L 184 της 17.7.1999, σ. 23.

3. Η επιτροπή θεσπίζει τον εσωτερικό κανονισμό της.

Άρθρο 9

Άρθρο 8

1. Σύμφωνα με το άρθρο 4 του προγράμματος πλαισίου, η Επιτροπή υποβάλλει τακτικές εκθέσεις σχετικά με τη γενική πρόοδο της υλοποίησης του ειδικού προγράμματος, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται πληροφορίες σχετικά με τις χρηματοοικονομικές πτυχές του.

2. Η Επιτροπή μεριμνά για τη διενέργεια ανεξάρτητης παρακολούθησης και αξιολόγησης των δράσεων που υλοποιούνται στα πεδία που καλύπτει το ειδικό πρόγραμμα, όπως προβλέπεται στο άρθρο 6 του προγράμματος πλαισίου.

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 30 Σεπτεμβρίου 2002.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

B. BENDTSEN

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ

1. Εισαγωγή

Το παρόν πρόγραμμα έρχεται να αντιμετωπίσει πολλές ουσιαστικές διαρθρωτικές αδυναμίες που παρουσιάστηκαν σε όλους τους τομείς της ευρωπαϊκής έρευνας και οι οποίες ενδέχεται να έχουν βαθμιαία πιο σημαντικές επιπτώσεις στην ικανότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ανταποκριθεί στις προσδοκίες των πολιτών της, καθώς η οικονομία και οι κοινωνίες της βασίζονται όλο και περισσότερο στη γνώση. Το πρόγραμμα συνίσταται:

- στην ενίσχυση της τάσης, σε όλα τα επίπεδα, να μετατραπούν τα αποτελέσματα της έρευνας σε χρήσιμες και πολύτιμες από εμπορική άποψη καινοτομίες·
- στην προώθηση της ανάπτυξης των ανθρωπίνων πόρων, οι οποίοι συνιστούν το υποκείμενο πρωτογενές υλικό πάνω στο οποίο πρέπει να στηριχθούν οι ερευνητικές δυνατότητες, καθώς και στην κινητικότητα των ερευνητών — και στην προώθηση των γνώσεων και της εμπειρογνώσιάς τους — μεταξύ ευρωπαϊκών χωρών και από τρίτες χώρες προς την Ευρώπη·
- στην ενίσχυση της ανάπτυξης και της αναβάθμισης των ερευνητικών υποδομών ανώτατης ποιότητας σε μια ορθολογικότερη και αποτελεσματική ως προς το κόστος βάση, καθώς και στην βελτίωση της γενικότερης πρόσβασης των ερευνητών σε εγκαταστάσεις και συναφείς πόρους σε ολόκληρη την Ευρώπη, ώστε να είναι σε θέση να αποκομίσουν οφέλη·
- στην ανάπτυξη μέσων για μια πιο επικοινωνιακή και αποτελεσματική επικοινωνία και διάλογο μεταξύ της έρευνας και των πολιτών εν γένει, ούτως ώστε να μπορέσει η κοινωνία στο σύνολό της να ασκήσει μια καλύτερα τεκμηριωμένη και πιο επικοινωνιακή επιρροή στην μελλοντική ανάπτυξη και διακυβέρνηση της επιστήμης, της τεχνολογίας και της καινοτομίας·

Δεδομένης της φύσης και των μέσων εφαρμογής τους, οι δραστηριότητες που διεξάγονται στο πλαίσιο του παρόντος προγράμματος εφαρμόζονται σε όλα τα πεδία έρευνας και τεχνολογίας. Οι εν λόγω δραστηριότητες έχουν ειδική αποστολή, διακεκριμένη μορφή και είναι συμπληρωματικές ως προς τις δραστηριότητες που υλοποιούνται σε άλλα μέρη του προγράμματος πλαισίου, κυρίως ως προς εκείνες που υλοποιούνται στο πλαίσιο του προγράμματος «Ενίσχυση και ολοκλήρωση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας», στα θεματικά πεδία προτεραιότητας που ορίζονται για την έρευνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο εν λόγω πρόγραμμα, θα δοθεί δε προσοχή στη διασφάλιση της συνοχής με αυτές τις δραστηριότητες⁽¹⁾.

Η εν λόγω συμπληρωματική σχέση αντανακλάται:

- στις βελτιωμένες διατάξεις για την ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων και τη μεταφορά γνώσης χάρη στην υλοποίηση των δραστηριοτήτων που καλύπτονται από το παρόν πρόγραμμα, οι οποίες εφαρμόζονται, μεταξύ άλλων, στα θεματικά πεδία προτεραιότητας της έρευνας, καθώς και στις ερευνητικές υποδομές ευρείας εφαρμογής, συμπεριλαμβανομένων αυτών που είναι κοινές για διαφορετικά πεδία προτεραιότητας·
- στη χρήση, κατά περίπτωση, ομοιόμορφων μεθόδων και εργαλείων για την προώθηση της καινοτομίας μέσω της έρευνας και την καλύτερη συμφιλίωση της έρευνας με τους προβληματισμούς της κοινωνίας, καθώς επίσης σε σταθερά πλαίσια για την υλοποίηση των δράσεων που αφορούν τους ανθρώπινους πόρους, την υποστήριξη της υποδομής και τη διασφάλιση της διεξαγωγής της έρευνας με βάση τις αρχές της δεοντολογίας οι οποίες θα μπορούσαν να εφαρμοστούν, μεταξύ άλλων, στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων σχεδίων και των δικτύων αριστείας.

Θα ενθαρρυνθεί η συμμετοχή των υποψηφίων χωρών στο παρόν πρόγραμμα.

Κατά την υλοποίηση του παρόντος προγράμματος και των ερευνητικών δραστηριοτήτων που θα αναληφθούν στο πλαίσιο αυτού, πρέπει να τηρούνται οι θεμελιώδεις αρχές δεοντολογίας. Στις αρχές αυτές συμπεριλαμβάνονται οι αρχές που αντικατοπτρίζονται στον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και της ανθρώπινης ζωής, η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ιδιωτικής ζωής καθώς και η προστασία των ζώων και του περιβάλλοντος, σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο και τις συναφείς διεθνείς συμβάσεις και κώδικες δεοντολογίας, όπως η Διακήρυξη του Ελσίνκι στην τελευταία της έκδοση, η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Βιοϊατρική που υπεγράφη στο Οβιέδο στις 4 Απριλίου 1997 και το Πρόσθετο Πρωτόκολλο περί Απαγόρευσης της Κλωνοποίησης Ανθρώπινων Όντων που υπεγράφη στο Παρίσι στις 12 Ιανουαρίου 1998, η Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η Οικουμενική Διακήρυξη της UNESCO για το Ανθρώπινο Γονιδίωμα και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, και τα σχετικά ψηφίσματα της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας (ΠΟΥ).

⁽¹⁾ Προκειμένου να διευκολυνθεί η συγκροτημένη εφαρμογή του προγράμματος, για κάθε συνεδρίαση της επιτροπής προγράμματος όπως καθορίζεται στην ημερήσια διάταξη, η Επιτροπή θα επιστρέφει, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που έχει θεσπίσει, τα έξοδα ενός αντιπροσώπου ανά κράτος μέλος καθώς και ενός εμπειρογνώμονα/συμβούλου ανά κράτος μέλος για εκείνα τα σημεία της ημερήσιας διάταξης για τα οποία ένα κράτος μέλος ζητεί ειδικό εμπειρογνώμονα.

Θα λαμβάνονται επίσης υπόψη οι γνώμες της Ευρωπαϊκής Ομάδας Συμβούλων για τη Δεοντολογία της Βιοτεχνολογίας (1991—1997) και οι γνώμες της Ευρωπαϊκής Ομάδας για τη Δεοντολογία στις Επιστήμες και Νέες Τεχνολογίες (από το 1998 και μετά).

Οι συμμετέχοντες σε ερευνητικά σχέδια πρέπει να συμμορφώνονται με τις ισχύουσες νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις των χωρών στις οποίες θα διεξάγονται οι ερευνητικές εργασίες. Όταν είναι απαραίτητο, οι συμμετέχοντες σε ερευνητικά σχέδια οφείλουν να ζητούν την έγκριση των οικείων επιτροπών δεοντολογίας πριν από την έναρξη των δραστηριοτήτων ΕΤΑ. Οι προτάσεις που αφορούν ευαίσθητα θέματα θα αποτελούν συστηματικά αντικείμενο δεοντολογικού ελέγχου. Σε ειδικές περιπτώσεις, μπορεί να διενεργηθεί δεοντολογικός έλεγχος κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης ενός σχεδίου.

Βάσει του παρόντος προγράμματος δεν θα χρηματοδοτηθούν τα ακόλουθα ερευνητικά πεδία:

- οι ερευνητικές δραστηριότητες με αντικείμενο την κλωνοποίηση του ανθρώπου για αναπαραγωγικούς σκοπούς·
- οι ερευνητικές δραστηριότητες με στόχο την τροποποίηση της γενετικής κληρονομιάς των ανθρώπινων όντων, οι οποίες ενδέχεται να καταστήσουν κληρονομικές τις τροποποιήσεις αυτές ⁽¹⁾·
- οι ερευνητικές δραστηριότητες που αποβλέπουν στη δημιουργία ανθρώπινων εμβρύων αποκλειστικά και μόνο για ερευνητικούς σκοπούς ή για σκοπούς εξασφάλισης βλαστοκυττάρων, μεταξύ άλλων μέσω μεταφοράς πυρήνων σωματικών κυττάρων.

Σύμφωνα με το πρωτόκολλο του Άμστερνταμ για την προστασία και την καλή διαβίωση των ζώων, τα πειράματα σε ζώα πρέπει να αντικαθίστανται, στο μέτρο του δυνατού, από άλλες εναλλακτικές μεθόδους. Πρέπει να αποφεύγεται ή να ελαχιστοποιείται η ταλαιπωρία των ζώων. Αυτό ισχύει ιδίως (σύμφωνα με την οδηγία 86/609/ΕΟΚ) ⁽²⁾ για τους πειραματισμούς με ζωικά είδη που βρίσκονται πλησιέστερα στο ανθρώπινο είδος. Το ενδεχόμενο τροποποίησης της γενετικής κληρονομιάς ζώων ή κλωνοποίησης ζώων θα εξεταστεί μόνο εφόσον η σχετική παρέμβαση υπαγορεύεται από δεοντολογικούς βίσιμους λόγους και πραγματοποιείται υπό όρους που κατοχυρώνουν την ορθή μεταχείριση των ζώων και την τήρηση των αρχών της βιοποικιλότητας.

2. Έρευνα και καινοτομία

Στόχοι

Ο γενικός σκοπός είναι να επιτευχθεί αισθητή βελτίωση της επίδοσης της Ευρώπης όσον αφορά την καινοτομία, βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, ενισχύοντας την καλύτερη ενοποίηση έρευνας και καινοτομίας και καταβάλλοντας προσπάθειες προς την κατεύθυνση μιας πολιτικής και ενός κανονιστικού περιβάλλοντος περισσότερο συνεκτικών και θετικά διακείμενων στην καινοτομία σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Για το σκοπό αυτό και σύμφωνα με τους στόχους της ανακοίνωσης της Επιτροπής «Καινοτομία στο πλαίσιο της οικονομίας της γνώσης», οι δραστηριότητες θα υλοποιηθούν σε πολλούς ειδικούς τομείς που είναι συμπληρωματικοί και αλληλοϋποστηρίζονται, τόσο μεταξύ τους, όσο και με τις δράσεις που διεξάγονται υπό τον τίτλο «Ενίσχυση και ολοκλήρωση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας». Οι δραστηριότητες επικεντρώνονται στη βελτίωση των γνώσεων, της κατανόησης και των δυνατοτήτων των εμπλεκόμενων συντελεστών — ερευνητές, βιομήχανοι, επενδυτές, δημόσιες αρχές σε ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο και άλλοι — ενθαρρύνοντας την εντατικότερη και γονιμότερη διάδραση μεταξύ τους και παρέχοντας στρατηγικές πληροφορίες και υπηρεσίες, καθώς επίσης αναπτύσσοντας νέες μεθοδολογίες και εργαλεία προκειμένου να τους παρασχεθεί βοήθεια στην επίτευξη των ιδιαίτερων προσπαθειών τους. Μια γενική αρχή που αποτελεί τη βάση όλων αυτών των δράσεων είναι ότι η καινοτομία δεν μπορεί να διαχωριστεί από την έρευνα· οι δράσεις χρησιμεύουν στην ενίσχυση των δεσμών μεταξύ έρευνας και καινοτομίας, από τη στιγμή της σύλληψης των ερευνητικών δραστηριοτήτων έως και καθ' όλη την περίοδο υλοποίησής τους.

Προκειμένου να ενισχυθεί το διαρθρωτικό τους αποτέλεσμα στην Ευρώπη, οι εν λόγω δραστηριότητες θα διεξαχθούν, κατά περίπτωση, σε συνεργασία με άλλα βήματα συζητήσεων ή οργανισμούς σε περιφερειακό, εθνικό ή ευρωπαϊκό επίπεδο, όπως η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ΕΤΕ) στο πλαίσιο της «Πρωτοβουλίας Καινοτομία 2000», καθώς και σε συντονισμό με τα σχετικά μέτρα των διαρθρωτικών ταμείων.

⁽¹⁾ Η έρευνα με αντικείμενο τη θεραπεία του καρκίνου των γονάδων μπορεί να χρηματοδοτηθεί.

⁽²⁾ ΕΕ L 358 της 18.12.1986, σ. 1.

Προβλεπόμενες δραστηριότητες

α) Δικτύωση των φορέων και των χρηστών και ενθάρρυνση της μεταξύ τους διάδρασης

Η αποτελεσματικότητα των συστημάτων καινοτομίας εξαρτάται από την ένταση της διάδρασης και των ανταλλαγών μεταξύ των εμπλεκόμενων συντελεστών. Τα ευρωπαϊκά δίκτυα που συμμετέχουν σε αυτή τη δραστηριότητα θα έχουν σκοπό, μεταξύ άλλων, να ενθαρρύνουν τη διαπαφή μεταξύ έρευνας και βιομηχανίας, καθώς και μεταξύ επιχειρήσεων και χρηματοδότησης. Οι δραστηριότητες θα αφορούν την ενθάρρυνση και την επικύρωση των τοπικών και περιφερειακών πρωτοβουλιών για την προώθηση της δημιουργίας και της ανάπτυξης καινοτόμων επιχειρήσεων· τη συμμετοχή των χρηστών στη διαδικασία καινοτομίας· τις ανταλλαγές ορθής πρακτικής και την υλοποίηση της διακρατικής συνεργασίας με τη συμμετοχή πανεπιστημίων, φυτωρίων επιχειρήσεων, εταιρειών επιχειρηματικού κεφαλαίου, κλπ· και τη βελτιστοποίηση των πρακτικών σχετικά με την επικοινωνία, την επιμόρφωση, τη μεταφορά και την από κοινού χρήση γνώσεων μεταξύ πανεπιστημίων, επιχειρήσεων και οικονομικών κύκλων.

β) Ενθάρρυνση της διαπεριφερειακής συνεργασίας

Το περιφερειακό επίπεδο είναι το πλέον κατάλληλο για την εφαρμογή καινοτόμων στρατηγικών και προγραμμάτων όπου συμμετέχουν οι κυριότεροι τοπικοί συντελεστές. Σκοπός της εν λόγω δραστηριότητας, η οποία πρέπει να διεξαχθεί σε στενή σχέση με δραστηριότητες στο πλαίσιο της περιφερειακής πολιτικής και των διαρθρωτικών ταμείων, είναι:

- να προωθήσει τις ανταλλαγές πληροφοριών επί ειδικών θεμάτων που σχετίζονται με την καινοτομία·
- να διευκολύνει τη μεταφορά ορθής πρακτικής και να θέσει σε εφαρμογή στρατηγικές καινοτομίας στις περιφέρειες των χωρών που πρόκειται να ενταχθούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση και
- να ενθαρρύνει τη διεξαγωγή, σε περιφερειακό και διαπεριφερειακό επίπεδο, προγραμμάτων ή μέτρων που έχουν αποδειχθεί επιτυχή σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

γ) Πειραματική δοκιμή νέων εργαλείων και προσεγγίσεων

Σκοπός των εν λόγω δραστηριοτήτων είναι η πειραματική δοκιμή νέων καινοτόμων ιδεών και μεθόδων, με ιδιαίτερη έμφαση σε κρίσιμα σημεία της διαδικασίας καινοτομίας. Οι εν λόγω δραστηριότητες αφορούν:

- πειραματική δοκιμή σε ευρωπαϊκή κλίμακα νέων ιδεών που εφαρμόζονται σε εθνικό και περιφερειακό περιβάλλον για την προώθηση της καινοτομίας και τη σύσταση καινοτόμων επιχειρήσεων·
- ανάλυση του δυναμικού αναπαραγωγής ή/και εκμετάλλευσης, σε νέα πλαίσια, αποδεδειγμένων μεθόδων, εργαλείων ή αποτελεσμάτων και
- εφαρμογή ολοκληρωμένων πλατφόρμων που καθιστούν δυνατή την εισροή και διάδοση γνώσεων και τεχνογνωσίας όσον αφορά τις κοινωνικοτεχνικές διαδικασίες της καινοτομίας.

δ) Ανάπτυξη και εδραίωση υπηρεσιών

Η καθιέρωση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και η βαθμιαία ολοκλήρωση των συστημάτων καινοτομίας στην Ευρώπη θα απαιτήσουν την παροχή πληροφοριών και υπηρεσιών που ξεπερνούν τον υφιστάμενο εθνικό κατακερματισμό. Οι δραστηριότητες που πρέπει να διεξαχθούν αφορούν:

- την υπηρεσία πληροφοριών έρευνας και καινοτομίας CORDIS, η οποία θα συμπληρωθεί με προσφυγή σε άλλα μέσα μαζικής επικοινωνίας, προκειμένου να επιτευχθεί η επικοινωνία με διάφορους πληθυσμούς αποδέκτες·
- το δίκτυο των κέντρων μεταβίβασης καινοτομίας, η γεωγραφική κάλυψη του οποίου θα εξακολουθήσει να επεκτείνεται και το οποίο θα συμπληρωθεί με μέσα για την ενθάρρυνση της διακρατικής μεταφοράς γνώσεων και τεχνολογιών και
- υπηρεσίες πληροφοριών και υποστήριξης σε τομείς όπως η πνευματική και η βιομηχανική ιδιοκτησία και η πρόσβαση στη χρηματοδότηση της καινοτομίας.

ε) Αύξηση των οικονομικών και τεχνολογικών πληροφοριών

Σε μια οικονομία που βασίζεται στη γνώση, οι οικονομικές και τεχνολογικές πληροφορίες αποτελούν ζωτική συνιστώσα των ανταγωνιστικών στρατηγικών έρευνας και καινοτομίας. Οι δραστηριότητες που πρέπει να διεξαχθούν θα επικεντρωθούν στους συντελεστές της καινοτομίας: ΜΜΕ, ερευνητές-επιχειρηματίες και επενδυτές. Οι δραστηριότητες εμπλέκουν κυρίως ενδιάμεσους οι οποίοι εργάζονται με/για τους εν λόγω συντελεστές, καθώς επίσης και οργανισμούς με εμπειρογνωσία στις οικονομικές και τεχνολογικές πληροφορίες. Θα επικεντρωθούν σε ειδικά επιστημονικά και τεχνολογικά θέματα ή σε βιομηχανικούς τομείς και μπορεί να αφορούν:

- προώθηση της καινοτομίας στις ΜΜΕ, ιδίως μέσω δραστηριοτήτων που αποσκοπούν στη διευκόλυνση της συμμετοχής τους στα ερευνητικά προγράμματα της Κοινότητας·
- υποστήριξη των δραστηριοτήτων σχετικά με τη συλλογή, ανάλυση και διάδοση των πληροφοριών όσον αφορά τις εξελίξεις στην επιστήμη και την τεχνολογία, εφαρμογές και αγορές που μπορούν να προσφέρουν βοήθεια στους άμεσα ενδιαφερομένους και
- προσδιορισμό και διάδοση της βέλτιστης πρακτικής σε σχέση με οικονομικές και τεχνολογικές πληροφορίες.

στ) *Ανάλυση και αξιολόγηση της καινοτομίας στα κοινοτικά ερευνητικά σχέδια*

Οι δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας που διεξάγονται στο πλαίσιο των κοινοτικών σχεδίων, ιδίως εντός των δικτύων αριστείας και των ολοκληρωμένων σχεδίων, αποτελούν μια πλούσια πηγή πληροφοριών όσον αφορά τα εμπόδια που συναντά η καινοτομία και τις πρακτικές που πρέπει να τεθούν σε εφαρμογή για την υπερνίκησή τους. Η εκ των υστέρων ανάλυση των εν λόγω πρακτικών θα αφορά:

- τη συγκέντρωση και ανάλυση πληροφοριών για τα μέτρα που έχουν ληφθεί για την προώθηση της καινοτομίας στα κοινοτικά σχέδια, καθώς και τα εμπόδια που ανέκυψαν και τις δράσεις που κρίθηκαν απαραίτητες για την άρση τους·
- τη σύγκριση της πείρας που αποκτήθηκε από τα κοινοτικά σχέδια με τα διδάγματα που αποκομίστηκαν από άλλα εθνικά και διακυβερνητικά προγράμματα και από την επικύρωση των πληροφοριών που έχουν αποκομιστεί και
- την ενεργό διάδοση των εν λόγω πληροφοριών μεταξύ επιχειρήσεων και άλλων συμμετεχόντων στην παραγωγή και αξιοποίηση των γνώσεων.

3. Ανθρώπινοι πόροι και κινητικότητα

Οι σημερινές κοινωνίες που βασίζονται στη γνώση εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την ικανότητά τους να παράγουν, να μεταφέρουν και να χρησιμοποιούν τις γνώσεις. Αυτό απαιτεί κινητοποίηση γνωστικών πόρων, αρχής γενομένης από την ερευνητική κοινότητα. Ο συνολικός στρατηγικός στόχος της δραστηριότητας «Ανθρώπινοι πόροι και κινητικότητα» είναι να παράσχει ευρεία υποστήριξη στην ανάπτυξη άφθονων και δυναμικών παγκοσμίου εμβέλειας ανθρωπίνων πόρων για το ευρωπαϊκό ερευνητικό σύστημα, λαμβάνοντας υπόψη την εγγενή διεθνή διάσταση της έρευνας.

Θα προωθηθεί η κινητικότητα των ερευνητών, με στόχο την επιτυχή δημιουργία του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας. Η εν λόγω δραστηριότητα απαιτεί μια συνεκτική δέσμη δράσεων, οι οποίες βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στη χρηματοδότηση διαρθρωμένων προγραμμάτων κινητικότητας για ερευνητές. Οι εν λόγω δράσεις εστιάζονται ουσιαστικά στην ανάπτυξη και τη μεταφορά ερευνητικών δεξιοτήτων, την εδραίωση και τη διεύρυνση των προοπτικών σταδιοδρομίας των ερευνητών και την προώθηση της αριστείας στην ευρωπαϊκή έρευνα. Το αναγνωρισμένου κύρους όνομα Μαρία Κιουρί θα βρει εφαρμογή σε όλες τις σχετικές δράσεις.

Η δραστηριότητα θα είναι ανοικτή σε όλους τους τομείς της επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας οι οποίοι συμβάλλουν στους στόχους της κοινοτικής ΕΤΑ. Προκειμένου ωστόσο να συνεκτιμηθεί η εξέλιξη των αναγκών της Ευρώπης στον εν λόγω τομέα, θα είναι δυνατός ο επακριβέστερος προσδιορισμός των προτεραιοτήτων, όσον αφορά παραδείγματος χάριν τους επιστημονικούς κλάδους, τις συμμετέχουσες περιφέρειες, τα είδη των ερευνητικών οργανισμών και το δυναμικό των ερευνητών αποδεκτών, και ιδίως των γυναικών και των νέων ερευνητών, και θα λαμβάνονται υπόψη τα μέτρα που λαμβάνονται για την ανάπτυξη συνεργιών στον τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης στην Ευρώπη.

Δίδεται προσοχή:

- στη συμμετοχή των γυναικών σε όλες τις δράσεις και σε κατάλληλα μέτρα για την προώθηση της δικαιότερης ισορροπίας μεταξύ ανδρών και γυναικών στην έρευνα·
- στις προσωπικές συνθήκες που αφορούν την κινητικότητα, ιδίως σε σχέση με την οικογένεια, την εξέλιξη της σταδιοδρομίας και τις γλώσσες και
- στην ανάπτυξη της ερευνητικής δραστηριότητας στις λιγότερο ευνοημένες περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στις συνδεδεμένες υποψήφιες χώρες, καθώς και στην ανάγκη αυξανόμενης και αποτελεσματικότερης συνεργασίας μεταξύ ερευνητικών κλάδων και μεταξύ πανεπιστημίων και βιομηχανίας, συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ.

Με στόχο την περαιτέρω ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού στην ευρωπαϊκή έρευνα, η εν λόγω δραστηριότητα έχει επίσης σκοπό να προσελκύσει τους καλύτερους και τους πολλά υποσχόμενους ερευνητές από τρίτες χώρες ⁽¹⁾, να προωθήσει την επιμόρφωση των Ευρωπαίων ερευνητών στο εξωτερικό και να ενθαρρύνει την επιστροφή Ευρωπαίων επιστημόνων που είναι εγκατεστημένοι εκτός Ευρώπης.

Προβλεπόμενες δράσεις

Θα αναληφθούν τέσσερις βασικές κατηγορίες δράσεων.

a) Δράσεις που αφορούν τον φορέα υποδοχής

Η πρώτη κατηγορία δράσεων αποσκοπεί στην υποστήριξη των ερευνητικών δικτύων, των ερευνητικών οργανισμών και των επιχειρήσεων (συμπεριλαμβανομένων ιδίως των ΜΜΕ) που παρέχουν διαρθρωμένα γενικά προγράμματα για τη διακρατική επιμόρφωση και κινητικότητα των ερευνητών, καθώς και για την ανάπτυξη και τη μεταφορά δεξιοτήτων στην έρευνα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν τη διαχείριση και τη δεοντολογία της έρευνας. Στόχος των σχετικών δράσεων είναι να συνεισφέρουν ουσιαστικά στη δόμηση του ευρωπαϊκού ερευνητικού συστήματος, ειδικότερα ενθαρρύνοντας τους νέους ερευνητές να ακολουθήσουν ερευνητική σταδιοδρομία.

Οι δράσεις κατάρτισης αυτής της κατηγορίας απευθύνονται σε ερευνητές που βρίσκονται στην αρχή της ερευνητικής τους σταδιοδρομίας (κατά κανόνα τα πρώτα τέσσερα έτη), όπως αυτοί που εκπονούν διδακτορική διατριβή, ενώ η μεταφορά δεξιοτήτων και γνώσεων αφορά πιο πεπειραμένους ερευνητές. Οι δράσεις αυτές έχουν στόχο επίσης να ενθαρρύνουν την κινητικότητα μεταξύ διαφορετικών κλάδων.

— Δίκτυα ερευνητικής κατάρτισης «Μαρία Κιουρί» — Τα εν λόγω δίκτυα παρέχουν τα μέσα σε ερευνητικές ομάδες διεθνώς αναγνωρισμένου κύρους να συνδεθούν μεταξύ τους, στο πλαίσιο ενός σαφώς καθορισμένου σχεδίου ερευνητικής συνεργασίας, προκειμένου να εκπονήσουν και να υλοποιήσουν ένα διαρθρωμένο πρόγραμμα κατάρτισης ερευνητών σε ένα συγκεκριμένο ερευνητικό πεδίο. Τα δίκτυα παρέχουν ένα συνεκτικό, πλην όμως ευέλικτο πλαίσιο για την κατάρτιση και την επαγγελματική ανέλιξη των ερευνητών, ειδικά αυτών που βρίσκονται στην αρχή της ερευνητικής τους σταδιοδρομίας. Τα δίκτυα έχουν επίσης σκοπό τη συγκέντρωση μιας κρίσιμης μάζας εξειδικευμένων ερευνητών, ειδικά σε τομείς που απαιτούν μεγάλη εξειδίκευση ή/και είναι κατακερματισμένοι, και επιδιώκουν να συμβάλουν στην υπερπήδηση των θεσμικών και επιστημονικών φραγμών, κυρίως με την προώθηση της πολυεπιστημονικής έρευνας. Θα παράσχουν επίσης ένα απλό και αποτελεσματικό μέσο για τη συμμετοχή των λιγότερο ευνοημένων περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των συνδεδεμένων υποψηφίων χωρών στην διεθνώς αναγνωρισμένη ευρωπαϊκή ερευνητική συνεργασία. Κατά την επιμέρους λειτουργία των δικτύων δίνεται στους εταίρους σημαντική αυτονομία και ευελιξία. Η διάρκεια ζωής ενός δικτύου είναι συνήθως τέσσερα έτη και η μέγιστη διάρκεια των υποτροφιών που συνδέονται με αυτό τρία έτη, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας βραχυπρόθεσμης παραμονής.

— Υποτροφίες υποδοχής «Μαρία Κιουρί» για κατάρτιση νέων ερευνητών — Οι εν λόγω υποτροφίες απευθύνονται σε ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης και ερευνητικά ιδρύματα, σε κέντρα επιμόρφωσης και σε επιχειρήσεις, με σκοπό την ενίσχυση της επιμορφωτικής τους ικανότητας. Η δράση αυτή αφορά τους ερευνητές που βρίσκονται στα πρώτα στάδια της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας. Εστιάζεται στην απόκτηση ειδικών επιστημονικών και τεχνολογικών δεξιοτήτων στην έρευνα, καθώς και συμπληρωματικών δεξιοτήτων. Οι φορείς υποδοχής επιλέγονται με βάση τον τομέα εξειδίκευσής τους όσον αφορά την ερευνητική κατάρτιση. Οι σχετικές υποτροφίες θα επιτρέψουν παραμονή των υποτρόφων με μέγιστη διάρκεια τριών ετών. Το πρόγραμμα κινείται επίσης προς την κατεύθυνση πιο συντονισμένων προσεγγίσεων της κατάρτισης από τους σχετικούς οργανισμούς, ιδίως από αυτούς που εμπλέκονται σε διεθνείς διδακτορικές σπουδές.

— Υποτροφίες υποδοχής «Μαρία Κιουρί» για τη μεταφορά γνώσεων — Οι εν λόγω υποτροφίες απευθύνονται σε ευρωπαϊκούς οργανισμούς (πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα, επιχειρήσεις, κ.λπ.) που έχουν ανάγκη να αναπτύξουν νέους τομείς τεχνολογίας, και έχουν στόχο να προαγάγουν την ανάπτυξη της ερευνητικής ικανότητας στις λιγότερο ευνοημένες περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις συνδεδεμένες υποψήφιες χώρες. Οι υποτροφίες για τη μεταφορά γνώσεων θα επιτρέψουν σε πεπειραμένους ερευνητές να φιλοξενηθούν σε τέτοιους οργανισμούς με σκοπό τη μεταφορά γνώσεων, ερευνητικών δεξιοτήτων και τεχνολογίας. Οι υποτροφίες έχουν μέγιστη διάρκεια δύο ετών.

⁽¹⁾ Η συμμετοχή και η χρηματοδότηση ερευνητών από τρίτες χώρες προβλέπεται σε όλες τις δράσεις κινητικότητας που αφορούν τον φορέα υποδοχής (τμήμα α), καθώς επίσης και σε μία από τις ατομικές δράσεις (τμήμα β). Σε αυτές τις περιπτώσεις, λαμβάνονται υπόψη οι σχετικοί διακανονισμοί μεταξύ της Κοινότητας και των εν λόγω χωρών — ή ομάδων χωρών, καθώς και οι σχετικοί κανόνες συμμετοχής και χρηματοδότησης του προγράμματος πλαισίου.

- Διαλέξεις και επιμορφωτικά μαθήματα «Μαρία Κιουρί» — Αυτά θα επιτρέψουν σε νέους ερευνητές να επωφεληθούν από την πείρα κορυφαίων ερευνητών. Θα υποστηριχθούν οι ειδικές δραστηριότητες κατάρτισης (συμπεριλαμβανομένων των εικονικών δραστηριοτήτων) που δίνουν έμφαση στα ιδιαίτερα ευρωπαϊκά επιτεύγματα και συμφέροντα. Προβλέπονται δύο κατηγορίες μέτρων: η πρώτη αφορά την υποστήριξη μιας συνεκτικής σειράς υψηλού επιπέδου διαλέξεων ή/και επιμορφωτικών μαθημάτων (θερινά σχολεία, εργαστηριακά μαθήματα, κ.λπ.) που προτείνονται από έναν μόνο διοργανωτή και καλύπτουν ένα ή περισσότερα ειδικά θέματα· η δεύτερη περιλαμβάνει υποστήριξη της συμμετοχής νέων ερευνητών σε μεγάλης εμβέλειας διαλέξεις που επιλέγονται για το ιδιαίτερο επιμορφωτικό τους ενδιαφέρον. Τέτοιου είδους δραστηριότητες διεξάγονται συνήθως για λίγες μέρες, αλλά μπορούν να επεκταθούν έως μερικές εβδομάδες, παραδείγματος χάριν στην περίπτωση των θερινών σχολείων.

β) *Ατομικές δράσεις*

Η δεύτερη κατηγορία δράσεων έχει στόχο να βοηθήσει μεμονωμένους ερευνητές να καλύψουν τις ιδιαίτερες ανάγκες τους και να συμπληρώσουν την ατομική τους ειδίκευση, ιδίως από άποψη πολυεπιστημονικότητας και διαχείρισης της έρευνας, ώστε να αποκτήσουν επαγγελματική ωριμότητα και ανεξαρτησία. Αφορά επίσης τους δεσμούς μεταξύ ευρωπαϊών ερευνητών και ερευνητών τρίτων χωρών. Περιλαμβάνει μια σειρά δράσεων προσδιοριζόμενων σε συνάρτηση με τη γεωγραφική προέλευση και προορισμό του ερευνητή. Στις εν λόγω δράσεις θα έχουν δικαίωμα συμμετοχής οι ερευνητές με ερευνητική πείρα τουλάχιστον τεσσάρων ετών, ή οι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος.

- Ευρωπαϊκές υποτροφίες «Μαρία Κιουρί» — Οι εν λόγω υποτροφίες επιτρέπουν σε πολλά υποσχόμενους ερευνητές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των συνδεδεμένων χωρών να καταρτιστούν μέσω της έρευνας σε ευρωπαϊκούς οργανισμούς που ανταποκρίνονται με τον πλέον κατάλληλο τρόπο στις ατομικές τους ανάγκες. Η αίτηση υποβάλλεται από τον υποψήφιο υπότροφο από κοινού με τον φορέα υποδοχής. Το θέμα επιλέγεται ελεύθερα από τον ερευνητή σε συνεργασία με τον φορέα υποδοχής, με σκοπό την συμπλήρωση ή τη διαφοροποίηση της ειδίκευσής του/της. Οι εν λόγω υποτροφίες έχουν διάρκεια από ένα έως δύο έτη.
- Διεθνείς υποτροφίες εξωτερικού «Μαρία Κιουρί» — Οι εν λόγω υποτροφίες χορηγούνται σε ερευνητές από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις συνδεδεμένες χώρες για να εργαστούν σε αναγνωρισμένους κύριους ερευνητικά κέντρα τρίτων χωρών, διευρύνοντας με αυτόν τον τρόπο τη διεθνή τους εμπειρία στην έρευνα. Για τη χορήγηση τέτοιας υποτροφίας απαιτείται η υποβολή ενός συνεκτικού ατομικού προγράμματος κατάρτισης, το οποίο περιλαμβάνει μια πρώτη φάση στο εξωτερικό, της οποίας έπεται μια υποχρεωτική φάση στην Ευρώπη. Η υποστήριξη αυτή θα καλύπτει περίοδο κατάρτισης ικανοποιητικής διάρκειας.
- Διεθνείς υποτροφίες εσωτερικού «Μαρία Κιουρί» — Οι υποτροφίες αυτές έχουν στόχο να προσελκύσουν ερευνητές πολύ υψηλού επιπέδου από τρίτες χώρες, προκειμένου να εργαστούν και να πραγματοποιήσουν ερευνητική κατάρτιση στην Ευρώπη, με σκοπό την ανάπτυξη αμοιβαίας επωφελούς ερευνητικής συνεργασίας μεταξύ Ευρώπης και τρίτων χωρών. Στην περίπτωση των χωρών αναδυόμενης και μεταβατικής οικονομίας και των αναπτυσσόμενων χωρών, είναι δυνατό να προβλέπεται παροχή βοήθειας στους υποτρόφους προκειμένου να επιστρέψουν στην χώρα προέλευσής τους.

γ) *Πρώθηση και αναγνώριση της αριστείας*

Η τρίτη κατηγορία δράσεων εστιάζεται στην πρώθηση και την αναγνώριση της αριστείας της ευρωπαϊκής έρευνας, διασφαλίζοντάς της με αυτόν τον τρόπο μεγαλύτερη προβολή και καθιστώντας την ελκυστικότερη. Αποσκοπεί στην πρώθηση των ευρωπαϊκών ερευνητικών ομάδων, ειδικότερα σε νέους ή/και καινοφανή ερευνητικά πεδία και στην ανάδειξη των προσωπικών επιτευγμάτων των ευρωπαϊών ερευνητών, με σκοπό την υποστήριξη της περαιτέρω ανέλιξης και διεθνούς αναγνώρισής τους, ενώ παράλληλα προωθεί τη διάδοση των εργασιών τους προς όφελος της επιστημονικής κοινότητας.

- Υποτροφίες αριστείας «Μαρία Κιουρί» — Οι υποτροφίες αυτές έχουν στόχο να υποστηρίξουν τη δημιουργία και την ανάπτυξη ευρωπαϊκών ερευνητικών ομάδων που κρίνεται ότι έχουν τις δυνατότητες να φθάσουν σε υψηλό επίπεδο αριστείας, ειδικότερα για τη διεξαγωγή ερευνητικών δραστηριοτήτων αιχμής ή διεπιστημονικών ερευνητικών δραστηριοτήτων. Η υποτροφία καλύπτει περίοδο έως τεσσάρων ετών και χορηγείται βάσει ενός επακριβώς καθορισμένου ερευνητικού προγράμματος.
- Βραβεία αριστείας «Μαρία Κιουρί» — Πρόκειται για επιστημονικά βραβεία για τη δημόσια αναγνώριση της αριστείας ερευνητών οι οποίοι έχουν κατά το παρελθόν επωφεληθεί από την κοινοτική υποστήριξη για κατάρτιση και κινητικότητα. Οι υποψήφιοι μπορούν να προτείνουν τον εαυτό τους ή να προταθούν από άλλους.
- Έδρες «Μαρία Κιουρί» — Οι εν λόγω έδρες απονέμονται με σκοπό τον διορισμό υψηλού επιπέδου ερευνητών, ειδικότερα για την προσέλκυση παγκοσμίου επιπέδου ερευνητών, καθώς και την ενθάρρυνσή τους να συνεχίσουν τη σταδιοδρομία τους στην Ευρώπη. Οι υποτροφίες έχουν συνήθως διάρκεια τριών ετών. Το εν λόγω πρόγραμμα μπορεί να αναπτυχθεί σε συνεργασία με τις δράσεις που αφορούν τον φορέα υποδοχής.

δ) *Μηχανισμοί επανόδου και επανένταξης*

Ένας άλλος μηχανισμός, οι υποτροφίες επανόδου και επανένταξης «Μαρία Κιουρι», απευθύνεται σε ερευνητές από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις συνδεδεμένες χώρες, οι οποίοι έχουν μόλις ολοκληρώσει υποτροφία «Μαρία Κιουρι» ελάχιστης διάρκειας τουλάχιστον δύο ετών. Οι υποτροφίες αυτές συνίστανται σε ένα κατ' αποκοπήν ποσό το οποίο πρέπει να χρησιμοποιηθεί εντός ενός έτους από τη λήξη της δράσης «Μαρία Κιουρι». Χορηγούνται στους υποτρόφους σε συνάρτηση με ένα συγκεκριμένο σχέδιο, το οποίο αξιολογείται με βάση την εγγενή του ποιότητα. Ο μηχανισμός αυτός θα διευκολύνει την επαγγελματική επανένταξη του εκάστοτε ερευνητή, δίνοντας προτεραιότητα στην επανένταξή του στη χώρα ή περιφέρεια προέλευσής του.

Ένας παρόμοιος μηχανισμός, ο οποίος όμως καλύπτει μεγαλύτερη περίοδο έως και δύο ετών, θα εφαρμοστεί για τους Ευρωπαίους ερευνητές που έχουν διεξαγάγει έρευνα εκτός Ευρώπης για πέντε τουλάχιστον έτη και επιθυμούν να επιστρέψουν στην Ευρώπη, ανεξαρτήτως εάν έχουν ή όχι επωφεληθεί από δράση «Μαρία Κιουρι».

Συνεργασία με τα κράτη μέλη και τις συνδεδεμένες χώρες

Η δραστηριότητα «Ανθρώπινοι πόροι και κινητικότητα» επιδιώκει τη συγχρηματοδότηση πρωτοβουλιών οι οποίες προωθούν τη συνεργασία και δημιουργούν συνέργειες τόσο με προγράμματα όσο και στο εσωτερικό αυτών, σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, στο βαθμό που υπάρχει σύμπτωση με τους ειδικούς στόχους των προγραμμάτων που περιγράφονται ανωτέρω. Μια τέτοιου είδους συνεργασία θα υλοποιηθεί με βάση τα σχετικά κοινотικά κριτήρια, με σκοπό τη δημιουργία πραγματικής πρόσβασης στις εν λόγω πρωτοβουλίες για όλους τους ερευνητές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των συνδεδεμένων χωρών και θα έχει συμπληρωματικό ρόλο όσον αφορά προγράμματα σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, κυρίως με το άνοιγμα της πρόσβασης στα προγράμματα αυτά σε αλλοδαπούς ερευνητές, καθώς και την προώθηση της διασυννοριακής εκπαίδευσης των ερευνητών και την προώθηση της υιοθέτησης των αμοιβαία αναγνωρισμένων προτύπων ερευνητικής κατάρτισης.

Θα αναληφθούν πρωτοβουλίες προκειμένου να ενισχυθεί η συνεργασία με τα κράτη μέλη και τις συνδεδεμένες χώρες, με σκοπό την παροχή «υποστήριξης εγγύτητας» σε ερευνητές, η οποία αποτελεί κεντρικό στοιχείο οιασδήποτε προγράμματος κινητικότητας που αφορά ερευνητές που μετακινούνται εντός της Ευρώπης ή επιστρέφουν σε αυτή. Συγκεκριμένα, οι πρωτοβουλίες αυτές μπορεί να συνίστανται σε υποστήριξη της δικτύωσης υφιστάμενων και νέων δομών, σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο, με σκοπό την παροχή πρακτικής βοήθειας σε αλλοδαπούς ερευνητές σε θέματα (νομικά, διοικητικά, οικογενειακά ή πολιτιστικά) τα οποία σχετίζονται με την κινητικότητά τους.

Μια περαιτέρω πτυχή της εν λόγω συνεργασίας μπορεί να αφορά ορισμένα καθήκοντα τα οποία συνδέονται με τη διαχείριση της δραστηριότητας, πέραν της αυξημένης σημασίας των δράσεων που αφορούν τον φορέα υποδοχής. Στο πλαίσιο αυτό, για τον προσδιορισμό εναλλακτικών μεθόδων διαχείρισης και παρακολούθησης των συμβάσεων ατομικών υποτροφιών απαιτείται προηγούμενη σαφή οριοθέτηση καθηκόντων και ευθυνών, σύμφωνα με τους κοινοτικούς δημοσιονομικούς κανονισμούς και κανόνες, καθώς και διενέργεια σχετικών αναλύσεων κόστους/οφέλους. Θα συσταθεί μηχανισμός για την παρακολούθηση και τη βελτιστοποίηση της κινητικότητας των ερευνητών και της επιστροφής ευρωπαίων ερευνητών που έχουν μεταναστεύσει προσωρινά από την Ευρώπη. Ο ίδιος μηχανισμός θα εξυπηρετεί επίσης στην παρακολούθηση της κινητικότητας ερευνητών από χώρες που έχουν υποβάλει αίτηση για προσχώρηση ενόψει της διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Εσωτερική συνεργασία εντός του προγράμματος πλαισίου

Ο ρόλος της δραστηριότητας «Ανθρώπινοι πόροι και κινητικότητα» είναι να υποστηρίξει την ερευνητική κατάρτιση και την ανάπτυξη ερευνητικής ειδίκευσης. Ο ρόλος αυτός αναλαμβάνεται παράλληλα με τις δραστηριότητες που αναλαμβάνονται στο πλαίσιο των θεματικών προτεραιοτήτων. Αυτό δεν αποκλείει την ενσωμάτωση παρόμοιων στοιχείων σε άλλες δραστηριότητες του προγράμματος πλαισίου. Η δραστηριότητα «Ανθρώπινοι πόροι και κινητικότητα» θα παράσχει βοήθεια για τον καθορισμό συνεκτικών κριτηρίων όσον αφορά την αξιολόγηση, την επιλογή και την παρακολούθηση τέτοιου είδους δράσεων, καθώς και την προώθηση κοινών προσεγγίσεων μεταξύ δραστηριοτήτων, με σκοπό την διασφάλιση της συνοχής και την ανάπτυξη πιθανής συνέργειας, καθώς και τη δίκαιη ισορροπία ως προς τη συμμετοχή ανδρών και γυναικών.

4. Ερευνητικές υποδομές

Η ικανότητα των ερευνητικών ομάδων της Ευρώπης να παραμείνουν στην πρωτοπορία σε όλους τους τομείς της επιστήμης και της τεχνολογίας εξαρτάται από τον βαθμό της υποστήριξής τους από υπερασύγχρονες υποδομές. Ο όρος «ερευνητικές υποδομές» αναφέρεται σε εγκαταστάσεις και πόρους που παρέχουν ουσιαστικές υπηρεσίες στην ερευνητική κοινότητα, τόσο στον πανεπιστημιακό όσο και στον βιομηχανικό τομέα. Οι ερευνητικές υποδομές μπορεί να είναι «ενιαία θέση» (ένας πόρος σε μια θέση), «κατανεμημένες» (ένα δίκτυο κατανεμημένων πόρων, συμπεριλαμβανομένων υποδομών που βασίζονται σε αρχιτεκτονικές τύπου GRID), ή «εικονικές» (η υπηρεσία παρέχεται ηλεκτρονικά).

Ο συνολικός στόχος της εν λόγω δραστηριότητας είναι να προωθήσει την ανάπτυξη ενός ιστού ερευνητικών υποδομών ανώτατης ποιότητας και επίδοσης στην Ευρώπη, καθώς και τη βέλτιστη αξιοποίησή τους σε ευρωπαϊκή κλίμακα με βάση τις ανάγκες που εκφράζονται από την ερευνητική κοινότητα. Ειδικότερα έχει στόχο:

- να διασφαλίσει ότι οι Ευρωπαίοι ερευνητές μπορούν να έχουν πρόσβαση στις υποδομές που χρειάζονται για την διεξαγωγή της έρευνάς τους, ανεξαρτήτως της θέσης των υποδομών·
- να παράσχει υποστήριξη στην ευρωπαϊκή προσέγγιση για την ανάπτυξη νέων ερευνητικών υποδομών, επίσης σε περιφερειακό και διαπεριφερειακό επίπεδο, και στην λειτουργία και ανάπτυξη των υφιστάμενων υποδομών, μεταξύ άλλων και όταν δεν υπάρχουν στην Ευρώπη κατάλληλες εγκαταστάσεις παγκοσμίου επιπέδου.

Όπου κρίνεται σκόπιμο, η υποστήριξη των ερευνητικών υποδομών στο πλαίσιο του παρόντος προγράμματος θα υλοποιηθεί σε σχέση με τις θεματικές προτεραιότητες του προγράμματος πλαισίου και με τις άλλες διαθέσιμες μορφές υποστήριξης.

Προβλέπονται πέντε τύποι υποστήριξης:

- Διακρατική πρόσβαση. Στόχος είναι η παροχή νέων ευκαιριών σε ερευνητικές ομάδες (συμπεριλαμβανομένων των μεμονωμένων ερευνητών) ώστε να αποκτήσουν πρόσβαση σε επιμέρους μεγάλες ερευνητικές υποδομές που είναι οι πλέον κατάλληλες για τη διεξαγωγή των εργασιών τους. Η κοινοτική χρηματοδότηση καλύπτει τα αναγκαία λειτουργικά έξοδα παροχής πρόσβασης σε τέτοιου είδους υποδομές για ομάδες ερευνητών που εργάζονται σε κράτη μέλη και συνδεδεμένες χώρες άλλες πλην του κράτους όπου είναι εγκατεστημένος ο φορέας εκμετάλλευσης της εκάστοτε υποδομής.
- Δραστηριότητες ολοκλήρωσης. Στόχος είναι να υποστηριχθεί η παροχή ουσιαστικών υπηρεσιών στην ερευνητική κοινότητα σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτός ο τύπος υποστήριξης μπορεί να καλύπτει, πέραν της διακρατικής πρόσβασης, την ανάπτυξη και λειτουργία δικτύων συνεργασίας, και την εκτέλεση κοινών ερευνητικών σχεδίων, με σκοπό τη βελτίωση των επιδόσεων των υπόψη υποδομών. Το πρόγραμμα ενθαρρύνει επίσης τη γεφύρωση του χάσματος, εξαιτίας του οποίου περιορίζονται ενδεχομένως οι δυνατότητες αξιοποίησης των ερευνητικών αποτελεσμάτων από τη βιομηχανία, συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ. Οι δραστηριότητες ολοκλήρωσης θα επιλέγονται με βάση ένα ευρεία κλίμακα, πλην όμως ευέλικτο, επιστημονικό και τεχνολογικό πρόγραμμα ευρωπαϊκής εμβέλειας, το οποίο θα είναι ικανό να εξασφαλίσει, εάν χρειάζεται, τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του προγράμματος. Αυτός ο τύπος υποστήριξης μπορεί να εφαρμοστεί μέσω ολοκληρωμένων πρωτοβουλιών για τις υποδομές και δράσεων συντονισμού.
- Ανάπτυξη δικτύου επικοινωνίας. Στόχος του συγκεκριμένου τύπου υποστήριξης των υφιστάμενων ερευνητικών υποδομών είναι να δημιουργηθεί, σε συνδυασμό με το θεματικό ερευνητικό πεδίο προτεραιότητας «Τεχνολογίες της κοινωνίας της πληροφορίας», ένα πυκνότερο δίκτυο μεταξύ των συναφών πρωτοβουλιών, και ειδικότερα να αναπτυχθούν ένα δίκτυο επικοινωνίας μεγάλης δυναμικότητας και υψηλής ταχύτητας για όλους τους ερευνητές στην Ευρώπη (GEANT), και ειδικά δίκτυα υψηλών επιδόσεων και κλίκες δοκιμών τεχνολογίας πλέγματος (GRID), καθώς και υπηρεσίες ηλεκτρονικών εκδόσεων.
- Προπαρασκευαστικές μελέτες. Στόχος είναι, κατά περίπτωση, η διεξαγωγή μελετών σκοπιμότητας και τεχνικών προπαρασκευαστικών εργασιών, που θα υλοποιηθούν από ένα ή περισσότερα κράτη μέλη ή συνδεδεμένες χώρες για τις νέες υποδομές που έχουν σαφή ευρωπαϊκή διάσταση και ενδιαφέρον στις προπαρασκευαστικές μελέτες θα λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες όλων των δυνητικών χρηστών και θα διερευνώνται συστηματικά οι δυνατότητες χρηματοδοτικής συμμετοχής της ΕΤΕπ ή των διαρθρωτικών ταμείων στην ανάπτυξη αυτών των υποδομών.
- Ανάπτυξη νέων υποδομών. Στόχος είναι η βελτιστοποίηση των ευρωπαϊκών υποδομών, με την παροχή περιορισμένης υποστήριξης για την υλοποίηση περιορισμένου αριθμού σχεδίων νέας υποδομής, σε δόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις όπου η υποστήριξη αυτή θα μπορούσε να έχει κρίσιμο καταλυτικό αποτέλεσμα από την άποψη της ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας. Η υποστήριξη αυτή, η οποία θα χορηγείται λαμβανομένης δόντως υπόψη της γνώμης των κρατών μελών, είναι δυνατό να συμπληρώνεται από χρηματοδοτική συμμετοχή της ΕΤΕπ ή των διαρθρωτικών ταμείων στην υλοποίηση αυτών των υποδομών.

Εν γένει, η χρηματοδότηση που παρέχεται για νέες και βελτιωμένες υποδομές περιορίζεται στα απολύτως απαραίτητα, ώστε να λειτουργήσει ως καταλύτης για τη δραστηριότητα με το μεγαλύτερο μέρος της κατασκευής και της λειτουργίας, και η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των εν λόγω υποδομών εξασφαλίζεται από εθνικές ή/και άλλες πηγές χρηματοδότησης. Μια τέτοια χρηματοδότηση μπορεί μόνο να χορηγηθεί με βάση λεπτομερή τεκμηρίωση της ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας και λαμβανομένων υπόψη των επιστημονικών, νομικών και οικονομικών διαστάσεων των προτεινόμενων εργασιών. Τα ευρωζωνικά δίκτυα επικοινωνίας, τα οποία έχουν στενή σχέση με τους πολιτικούς στόχους του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και της πρωτοβουλίας e-Europe (ηλεκτρονική Ευρώπη), πρέπει επίσης να χρησιμοποιηθούν ως μέσο για την αύξηση της επιστημονικής συνεργασίας με τρίτες χώρες.

Κατά την υποστήριξη των ερευνητικών υποδομών στο πλαίσιο του παρόντος προγράμματος θα πρέπει, όπου κρίνεται σκόπιμο, να συνυπολογίζονται οι υφιστάμενοι ή μελλοντικοί μηχανισμοί υπέρ μιας ευρωπαϊκής προσέγγισης των ερευνητικών υποδομών στην Ευρώπη (π.χ. τα εθνικά δίκτυα έρευνας και εκπαίδευσης — ΕΔΕΕ και το Ευρωπαϊκό Βήμα Στρατηγικής για τις ερευνητικές υποδομές), καθώς και η επιστημονική γνώμη των υφιστάμενων ευρωπαϊκών και διεθνών οργανισμών (π.χ. το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επιστημών — ESF). Στο πλαίσιο του παρόντος προγράμματος, είναι δυνατό να εφαρμοσθούν, κατά περίπτωση, συνοδευτικά μέτρα με σκοπό την υποστήριξη των εν λόγω μηχανισμών.

5. Επιστήμη και κοινωνία

Σήμερα, και πολύ περισσότερο στην αυριανή κοινωνία της γνώσης, η επιστήμη και η τεχνολογία είναι πανταχού παρούσες στο σύνολο της οικονομίας και στην καθημερινή ζωή. Προκειμένου αυτές να αξιοποιήσουν το πλήρες δυναμικό τους για να διασφαλίσουν στους πολίτες της Ευρώπης μια ποιότητα ζωής που συνεχώς θα βελτιώνεται — με την ευρεία έννοια του όρου — θα χρειαστούν νέες σχέσεις και ένας παραγωγικότερος διάλογος μεταξύ της επιστημονικής κοινότητας, των βιομηχανών, των υπευθύνων χάραξης πολιτικής και της κοινωνίας γενικότερα, καθώς και κριτική σκέψη των επιστημόνων και ανταπόκριση σε κοινωνιακές ανησυχίες.

Ένας τέτοιος διάλογος δεν μπορεί να περιοριστεί μόνο στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Πρέπει να καταστεί διεθνής ως προς την εμβέλεια του, λαμβάνοντας πλήρως υπόψη την προοπτική διεύρυνσης και το παγκόσμιο πλαίσιο. Δεδομένου του εξαιρετικά μεγάλου εύρους των θεμάτων και των διαδράσεων που υπεισέρχονται στις σχέσεις μεταξύ επιστήμης και τεχνολογίας αφενός και ευρύτερης κοινωνίας αφετέρου, οι εν λόγω προβληματισμοί πρέπει να ενσωματωθούν σε όλους τους τομείς δραστηριότητας του προγράμματος πλαισίου. Ο ρόλος της συγκεκριμένης ειδικής δραστηριότητας είναι να αναπτύξει τους διαρθρωτικούς δεσμούς μεταξύ θεσμικών οργάνων και σχετικών δραστηριοτήτων και να παράσχει έναν κεντρικό πυρήνα, μέσω κοινών πλαισίων αναφοράς και ανάπτυξης κατάλληλων εργαλείων και προσεγγίσεων, ούτως ώστε να καθοδηγήσει τις δραστηριότητες στον εν λόγω τομέα, τον οποίο καλύπτουν τα διάφορα μέρη του προγράμματος πλαισίου.

Η δραστηριότητα θα υλοποιηθεί μέσω δικτύων, συγκριτικής αξιολόγησης, ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών, ανάπτυξης και προώθησης της ενημέρωσης όσον αφορά τις μεθοδολογίες, διεξαγωγής μελετών και συνένωσης των εθνικών προσπάθειών. Θα πρέπει επίσης να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνεργίες σε σχέση με την εφαρμογή του σχεδίου δράσης «Επιστήμη και Κοινωνία». Σε ειδικές περιπτώσεις, κατά περίπτωση, θα υποστηριχθεί η εξειδικευμένη έρευνα.

α) Προσέγγιση έρευνας και κοινωνίας

Σκοπός είναι να εξεταστούν με συστηματικό τρόπο οι διάφορες συνιστώσες της «Επιστήμης και διακυβέρνησης», προκειμένου να δημιουργηθούν οι συνθήκες κάτω από τις οποίες οι πολιτικές αποφάσεις ανταποκρίνονται αποτελεσματικότερα στις ανάγκες της κοινωνίας, βασίζονται σε σταθερότερες επιστημονικές βάσεις και ταυτοχρόνως λαμβάνουν υπόψη τους προβληματισμούς της κοινωνίας των πολιτών. Αυτό απαιτεί:

- υιοθέτηση αποτελεσματικών διαδικασιών διαλόγου για τα νεοεμφανιζόμενα επιστημονικά και τεχνολογικά θέματα, τα οποία εν τέλει έχουν επιπτώσεις στη διαμόρφωση της μελλοντικής πολιτικής·
- ανάπτυξη κατάλληλων μέσων για τη δημιουργία επιστημονικών αναφορών και τη διοχέτευση επιστημονικών συμβουλών στους υπευθύνους χάραξης πολιτικής και
- παροχή στους υπευθύνους χάραξης πολιτικής εργαλείων αξιολόγησης και διαχείρισης της αβεβαιότητας, των κινδύνων και της προφύλαξης στην επιστήμη.
- Επιστήμη και διακυβέρνηση: ανάλυση και υποστήριξη των βέλτιστων πρακτικών· ανάπτυξη νέων μηχανισμών διαβούλευσης (όπως fora πολιτών) για την προώθηση της παραγωγικότερης συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών και των άμεσα ενδιαφερομένων στη διαμόρφωση και υλοποίηση της πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της γνωστοποίησης των επιστημονικών αποτελεσμάτων που είναι αναγκαία για τη λήψη αποφάσεων, με διατύπωση που γίνεται εύκολα κατανοητή από την κοινωνία των πολιτών και τους άλλους άμεσα ενδιαφερόμενους· παρακολούθηση δραστηριοτήτων σχετικά με τη λειτουργία των διαδικασιών χάραξης πολιτικής, προκειμένου να αξιολογηθεί η διάδραση μεταξύ εμπειρογνομόνων, βιομηχανίας, κοινωνίας των πολιτών και υπευθύνων χάραξης πολιτικής.
- Επιστημονικές συμβουλές και συστήματα αναφοράς: ανταλλαγή εμπειριών και ορθών πρακτικών· παρακολούθηση της παραγωγής επιστημονικών συμβουλών παγκοσμίως και τρόπος με τον οποίο οι εν λόγω συμβουλές παρέχονται ως πληροφοριακό στοιχείο για τη λήψη αποφάσεων· ανάπτυξη νέων και καλύτερων μεθοδολογιών για αξιόπιστα και αναγνωρισμένα συστήματα αναφοράς· διασφάλιση της απρόσκοπτης λειτουργίας και της αποτελεσματικής αξιοποίησης, μεταξύ άλλων, του Ευρωπαϊκού Συμβουλευτικού Γραφείου για την Έρευνα και των υποεπιτροπών του ώστε να παρέχουν επιστημονικές συμβουλές για την ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας.

β) *Υπεύθυνη έρευνα και εφαρμογή της επιστήμης και της τεχνολογίας*

Σκοπός είναι να διασφαλιστεί ότι οι ταχύτερες εξελίξεις στην επιστήμη εναρμονίζονται με τις θεμελιώδεις αρχές δεοντολογίας. Οι δραστηριότητες θα προαγάγουν την «υπεύθυνη έρευνα» στην Ευρώπη, όπου οι απαιτήσεις για ερευνητική ελευθερία συμφιλιώνονται καλύτερα με την κοινωνική και περιβαλλοντική ευθύνη κατά την ανάπτυξη και εφαρμογή της επιστήμης και της τεχνολογίας, καθώς επίσης και τον δημόσιο διάλογο, την παρακολούθηση και έγκαιρη προειδοποίηση όσον αφορά τα ηθικά και κοινωνικά ζητήματα, καθώς και τους κινδύνους που προκύπτουν από τις νέες τεχνολογικές εξελίξεις, προς όφελος των υπευθύνων χάραξης πολιτικής σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, καθώς και των άλλων ενδιαφερόμενων ομάδων.

- Δεοντολογία: δικτύωση μεταξύ των υφιστάμενων οργάνων και δραστηριοτήτων σχετικά με τη δεοντολογία στην Ευρώπη και προώθηση του διαλόγου για τη δεοντολογία στην έρευνα με άλλες περιφέρειες σε παγκόσμιο πλαίσιο· ευαισθητοποίηση και επιμορφωτικές δραστηριότητες σε θέματα δεοντολογίας· συντονισμός και εκπόνηση κωδίκων δεοντολογίας για τις ερευνητικές δραστηριότητες και τις τεχνολογικές εξελίξεις· έρευνα όσον αφορά τη δεοντολογία σε σχέση με την επιστήμη, τις τεχνολογικές εξελίξεις και τις εφαρμογές τους, παραδείγματος χάριν σε σχέση με την κοινωνία της πληροφορίας, τις нанοτεχνολογίες, την ανθρώπινη γενετική, τη βιοϊατρική έρευνα και τις τεχνολογίες τροφίμων.
- Αβεβαιότητα, κίνδυνοι και εφαρμογή της αρχής της προφύλαξης: ανάλυση και υποστήριξη των βέλτιστων πρακτικών κατά την εφαρμογή της αρχής της προφύλαξης σε διάφορους τομείς χάραξης πολιτικής και κατά την εκτίμηση, διαχείριση και κοινοποίηση των παραγόντων αβεβαιότητας και των κινδύνων.

γ) *Ενίσχυση του διαλόγου επιστήμης/κοινωνίας-γυναίκες και επιστήμη*

Η υποστήριξη της υπεύθυνης ανάπτυξης της επιστήμης και της τεχνολογίας απαιτεί όχι μόνο συνεχή διάλογο μεταξύ των άμεσα ενδιαφερόμενων, αλλά και μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση του κοινού στις επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις και στις πιθανές επιπτώσεις τους, καθώς και ευρύτερη κατανόηση της επιστημονικής κουλτούρας και της κουλτούρας της καινοτομίας. Υπάρχει επίσης ιδιαίτερη ανάγκη να ενισχυθεί το ενδιαφέρον των νέων για την επιστήμη, να αυξηθεί η ελκυστικότητα της επιστημονικής σταδιοδρομίας και να πραγματοποιηθεί πρόοδος προς την κατεύθυνση της ισότητας των δύο φύλων στην έρευνα, γεγονός που θα συμβάλει επίσης στην αύξηση των ανθρωπίνων πόρων και θα βελτιώσει το επίπεδο αριστείας της ευρωπαϊκής έρευνας.

- Κατανόηση από το κοινό και εμπιστοσύνη: υποστήριξη εκδηλώσεων ευαισθητοποίησης και της αναγνώρισης των επιτευγμάτων της ευρωπαϊκής έρευνας· ανάλυση των παραγόντων που επηρεάζουν την κοινή γνώμη, συμπεριλαμβανομένου του ρόλου των μέσων μαζικής επικοινωνίας και των προσώπων που παρέχουν επιστημονική ενημέρωση· ανάπτυξη νέων τρόπων ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης του κοινού· ενθάρρυνση ενός εφ' όλης της ύλης διαλόγου μεταξύ των «άμεσα ενδιαφερομένων», στον οποίο θα συμμετέχουν όλοι οι άμεσα ενδιαφερόμενοι, και ενίσχυση της ευαισθητοποίησης της κοινωνίας σε θέματα καινοτομίας.
- Ενδιαφέρον των νέων για επιστημονική σταδιοδρομία: πρωτοβουλίες για προσέλκυση της νέας γενιάς προκειμένου να συμμετάσχει στη συζήτηση για την επιστήμη και την τεχνολογία και τον κοινωνικό τους αντίκτυπο, καθώς και για την ευαισθητοποίηση της νεολαίας όσον αφορά την επιστήμη και την τεχνολογία (παραδείγματος χάριν, μέσω πρακτικής εκπαίδευσης για σπουδαστές και συνεργασίας με τα σχολεία)· υποστήριξη της ανάπτυξης καλύτερων προσεγγίσεων της επιστήμης για μαθητές και μαθήτριες, εντός και εκτός του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος, καθώς και δράσεων που αφορούν την καλύτερη κατανόηση της σχετικής ελκυστικότητας και των κοινωνικών πτυχών της επιστημονικής σταδιοδρομίας.
- Γυναίκες και επιστήμη: δράσεις ενίσχυσης του πολιτικού διαλόγου σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο για την κινητοποίηση των γυναικών επιστημόνων και την προώθηση της συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα· προώθηση της ανάπτυξης του συστήματος εγρήγορης «Γυναίκες και Επιστήμη» και των συναφών δραστηριοτήτων για την προαγωγή της ισότητας των δύο φύλων στο σύνολο του προγράμματος πλαισίου· ειδικές δράσεις για την βελτίωση της κατανόησης του θέματος της ισότητας των δύο φύλων στην επιστήμη.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΠΟΣΟΥ ΠΟΥ ΚΡΙΝΕΤΑΙ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Τύποι δραστηριοτήτων	Ποσό (σε εκατομμ. EUR)
Έρευνα και καινοτομία	290
Ανθρώπινοι πόροι	1 580
Ερευνητικές υποδομές	655 (!)
Επιστήμη και κοινωνία	80
Σύνολο	2 605

(!) Εκ των οποίων, ανώτατο ποσό 200 εκατομμ. EUR για την περαιτέρω ανάπτυξη των GEANT και GRID.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III

ΜΕΣΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Για την υλοποίηση του ειδικού προγράμματος, και σύμφωνα με την απόφαση αριθ. 1513/2002/EK και με τους κανόνες συμμετοχής και διάδοσης, η Επιτροπή μπορεί να χρησιμοποιήσει, για το σύνολο των τομέων της επιστήμης και της τεχνολογίας:

- ειδικά στοχοθετημένα σχέδια καινοτομίας, στον τομέα «Έρευνα και καινοτομία». Στόχος των σχεδίων αυτών είναι η πειραματική δοκιμή, η επικύρωση και η διάδοση, σε ευρωπαϊκή κλίμακα, νέων εννοιών και μεθόδων καινοτομίας·
- ειδικά στοχοθετημένα ερευνητικά σχέδια, στον τομέα «Επιστήμη και κοινωνία». Τα σχέδια αυτά θα έχουν σαφή εστίαση και είναι δυνατό να λάβουν οποιαδήποτε από τις ακόλουθες δύο μορφές, ανάλογα με το θέμα, ή να τις συνδυάζουν:
 - (α) σχέδιο έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης, το οποίο αποβλέπει στην απόκτηση νέων γνώσεων με σκοπό, είτε τη σημαντική βελτίωση ή την ανάπτυξη νέων προϊόντων, διεργασιών ή υπηρεσιών, είτε την κάλυψη άλλων αναγκών του κοινωνικού συνόλου και των κοινοτικών πολιτικών·
 - (β) σχέδιο επίδειξης, το οποίο επιδιώκει να αποδείξει τη βιωσιμότητα νέων τεχνολογιών οι οποίες προσφέρουν μεν δυναμικό οικονομικό πλεονέκτημα αλλά δεν είναι δυνατό, με τη σημερινή τους μορφή, να αποτελέσουν αντικείμενο εμπορικής εκμετάλλευσης·
- ολοκληρωμένες πρωτοβουλίες για τις υποδομές, στον τομέα «Ερευνητικές υποδομές». Οι πρωτοβουλίες αυτές συνδυάζουν σε μία ενιαία δράση διάφορες δραστηριότητες απαραίτητες για την ενίσχυση και ανάπτυξη ερευνητικών υποδομών οι οποίες θα παρέχουν υπηρεσίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Για το σκοπό αυτό, συνδυάζουν δραστηριότητες δικτύωσης με μια δραστηριότητα υποστήριξης (συνδεόμενη π.χ. με τη διακρατική πρόσβαση) ή ερευνητικές δραστηριότητες απαραίτητες για τη βελτίωση των επιδόσεων των υποδομών, εξαιρουμένης ωστόσο της χρηματοδότησης των επενδύσεων σε νέες υποδομές, οι οποίες μπορούν να χρηματοδοτούνται μόνο ως δράσεις ειδικής στήριξης. Περιλαμβάνουν ένα σκέλος διάδοσης των γνώσεων σε δυναμικούς χρήστες, μεταξύ άλλων στη βιομηχανία και ιδίως σε ΜΜΕ·
- δράσεις για την προώθηση και ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων και της κινητικότητας, στον τομέα «Ανθρώπινοι πόροι και κινητικότητα». Οι δράσεις αυτές θα εστιάζονται στην κατάρτιση, την ανάπτυξη τεχνολογίας ή τη μεταφορά γνώσεων. Περιλαμβάνουν υποστήριξη σε δράσεις που διεξάγονται από φυσικά πρόσωπα, δομές υποδοχής, συμπεριλαμβανομένων των δικτύων κατάρτισης, αλλά και από ευρωπαϊκές ερευνητικές ομάδες·
- δράσεις συντονισμού, σε όλους τους τομείς του προγράμματος. Στόχος των δράσεων συντονισμού είναι να προωθήσουν και να υποστηρίξουν τον συντονισμό των πρωτοβουλιών που αναλαμβάνουν διάφοροι συντελεστές της έρευνας και της καινοτομίας με σκοπό την ενίσχυση της ολοκλήρωσης. Οι δράσεις αυτές θα καλύπτουν δραστηριότητες όπως η διοργάνωση συνεδρίων, συναντήσεων, η διενέργεια μελετών, οι ανταλλαγές προσωπικού, οι ανταλλαγές και η διάδοση ορθών πρακτικών, η ανάπτυξη συστημάτων πληροφόρησης και η συγκρότηση ομάδων εμπειρογνομόνων και, εάν χρειάζεται, είναι δυνατό να συμπεριλαμβάνουν παροχή υποστήριξης για τον καθορισμό, την οργάνωση και διαχείριση συνδυασμένων ή κοινών πρωτοβουλιών·
- δράσεις ειδικής στήριξης, σε όλους τους τομείς του προγράμματος. Οι δράσεις αυτές συμπληρώνουν την υλοποίηση του προγράμματος πλαίσιου και είναι δυνατό να χρησιμοποιηθούν προκειμένου να συμβάλουν στην προετοιμασία μελλοντικών δραστηριοτήτων της κοινοτικής πολιτικής έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων παρακολούθησης και αξιολόγησης. Συγκεκριμένα, οι δράσεις αυτές θα περιλαμβάνουν ή θα συνδυάζουν, κατά περίπτωση, συνέδρια, σεμινάρια, μελέτες και αναλύσεις, επιστημονικά βραβεία και διαγωνισμούς υψηλού επιπέδου, ομάδες εργασίας και ομάδες εμπειρογνομόνων, επιχειρησιακή υποστήριξη και δραστηριότητες διάδοσης, πληροφόρησης και επικοινωνίας. Είναι δυνατό επίσης να περιλαμβάνουν δράσεις προς υποστήριξη των ερευνητικών υποδομών, οι οποίες θα συνδέονται, για παράδειγμα, με διακρατική πρόσβαση, προπαρασκευαστικές τεχνικές εργασίες (συμπεριλαμβανομένων των μελετών σκοπιμότητας) ή την ανάπτυξη νέων υποδομών.

Η Επιτροπή θα αξιολογεί τις προτάσεις με βάση τα κριτήρια αξιολόγησης που καθορίζονται στα προαναφερόμενα νομικά κείμενα.

Η χρηματοδοτική συμμετοχή της Κοινότητας θα χορηγείται σύμφωνα με τα προαναφερόμενα νομικά κείμενα και σύμφωνα με το κοινοτικό πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις υπέρ της έρευνας. Σε ορισμένες περιπτώσεις, όταν ένα σχέδιο λαμβάνει το μέγιστο επιτρεπόμενο επίπεδο συγχρηματοδότησης από το πρόγραμμα πλαίσιο, ή μια συνολική συνεισφορά, είναι δυνατό να χορηγείται συμπληρωματική συνεισφορά από τα διαρθρωτικά ταμεία, σύμφωνα με τον κανονισμό αριθ. 1260/1999 του Συμβουλίου, της 21ης Ιουνίου 1999, περί γενικών διατάξεων για τα διαρθρωτικά ταμεία. ⁽¹⁾

Στην περίπτωση της συμμετοχής οντοτήτων από υποψήφιες χώρες, είναι δυνατό να χορηγείται συμπληρωματική συνεισφορά από τα προενταξιακά χρηματοδοτικά μέσα, υπό ανάλογους όρους. Στην περίπτωση συμμετοχής οργανισμών από χώρες της Μεσογείου ή από αναπτυσσόμενες χώρες, δεν αποκλείεται και συνεισφορά του προγράμματος MEDA και των χρηματοδοτικών μέσων της κοινοτικής αναπτυξιακής βοήθειας.

Οι δράσεις που αναλαμβάνονται δυνάμει των άρθρων 169 και 171 της συνθήκης και συμβάλλουν στην επίτευξη των επιστημονικών και τεχνολογικών στόχων που καθορίζονται στο παράρτημα I της παρούσας απόφασης είναι δυνατό να λάβουν χρηματοδοτική υποστήριξη από το ειδικό πρόγραμμα, σύμφωνα με τις διατάξεις των αποφάσεων που λαμβάνονται σχετικά δυνάμει του άρθρου 172 της συνθήκης. Για την υλοποίηση του προγράμματος, η Επιτροπή μπορεί να προσφεύγει σε πηγές τεχνικής βοήθειας.

⁽¹⁾ ΕΕ L 161 της 26.6.1999, σ. 1.